

*Errare Humanum Est* – לטעות זה אנושי. הטעות היא תוצר טבעי של פעילותו המקצועית של עורך הדין. אולם, הטעות, כשלעצמה, אינה מהווה עילה להטלת אחריות בנזיקין. על מנת שטעות תהפוך למקור להטלת חיובים על עורך הדין עליה להתגבש לכדי מעשה רשלני.

הטעות היא המרכיב הראשון הבסיסי של המעשה או של המחדל הרשלני, אך היא בהחלט אינה המרכיב היחיד. עוולת הרשלנות מתגבשת רק כאשר חובר אל הטעות מרכיב נוסף "הסבירות" – למעשה, היעדר הסבירות; אותו מושג חמקמק אשר בית המשפט נדרש למלא בו תוכן ולקבוע אם הטעות של עורך הדין היא חלק מהטעויות הלגיטימיות או שמא מדובר בטעות שעורך הדין הסביר – כלומר בית המשפט עצמו – לא היה טועה. הכרעה זו, אשר, במקרים הקיצוניים, היא פשוטה, הופכת להיות קשה יותר ככל שמתקרבים לאזור הדמדומים שבין הטעות "הרגילה" לבין הטעות שעורך הדין הסביר לא היה עושה. אולם, המסע הפרשני אינו מסתיים בזיהוי הטעות המהווה את היסוד של המעשה הרשלני. גם לאחר שהגיע הפרשן למסקנה זו, עליו להמשיך ולבחון אם הטעות שטעה עורך הדין גרמה לנזק. כלומר, עליו לתת תשובה לשתי שאלות: האם נזק בר פיצוי בנזיקין? האם נזק זה נגרם כתוצאה מהטעות של עורך הדין?

הפרק הראשון של הספר מנסה להשיב לשאלות הרבות המתעוררות החל מלידתה של הטעות ועד למסקנה הפרשנית-עובדתית כי אכן מדובר במעשה או במחדל רשלני.

בעוד שהפרק הראשון עוסק בעיקרו בשאלות תיאורטיות, הפרק השני של הספר הוא היפוכו הגמור. בפרק זה אבחן את המעשים ואת המחדלים הרשלניים הקונקרטיים, בתחום שבו מספר התביעות בגין הרשלנות המקצועית הוא הגבוה ביותר – תחום המקרקעין. אין עוד תחום משפטי שבו הסיכון להתרשל הוא חמור כל כך כמו בתחום המקרקעין. עורכי דין העוסקים בתחום חשופים, יותר מכל עורך דין אחר, לתביעות בשל רשלנות מקצועית. הסיבות לכך רבות ומגוונות, אך הסיבה הבסיסית נעוצה בכך שעורך הדין העוסק בתחום המקרקעין מתחייב לתוצאה. בכך שונה פעילותו שונה מהותי מפעילותו של עורך הדין העוסק בליטיגציה אשר מתחייב להשתדלות. ההבדל שבין "השתדלות" ל"תוצאה" – כמו גם הבדלים נוספים – הוא המפתח לכמות אדירה של תביעות בשל רשלנות מקצועית המוגשות נגד עורכי דין העוסקים בתחום המקרקעין.

העובדה שעורך הדין העוסק בליטיגציה מתחייב להשתדלות בלבד, ולא לתוצאה, מפחיתה את מספרן של התביעות בגין הרשלנות המקצועית המוגשת בתחום זה, אך

אינה מעניקה חסינות מפני תביעות. הפרק השלישי של הספר עוסק ברשלנות מקצועית של עורכי דין בניהול ההליך המשפטי. בשונה ממה שהיה נהוג לפני עשרים שנה, שאז כמעט שלא ניתן היה למצוא פסקי דין שעסקו ברשלנות מקצועית של עורך דין בניהול המשפט, המצב כיום שונה לחלוטין. כמות פסקי הדין הרבה המובאת בפרק השלישי של הספר מלמדת עד כמה עלול העיסוק המקצועי בליטיגציה לייצר תביעות בשל רשלנות מקצועית, רבות ומגוונות.

הפרק הרביעי של הספר עוסק ברשלנות מקצועית של עורכי דין בעיסוקם "כבעלי תפקיד" מטעם בית המשפט. עורכי דין אלה, המשמשים כ"ידו הארוכה" של בית המשפט, נהנים מהגנה נרחבת מפני תביעות בגין רשלנות מקצועית. זאת, בשל היותם ממונים על ידי בתי המשפט לתפקידם ועבודתם נעשית בחסות החלטות שיפוטיות. עם זאת, עורכי הדין המכהנים כמפרקים, ככונסי נכסים, כנאמנים, מבצעים עבודה רגישה ומיוחדת וכל טעות שלהם עלולה לגרום לנזקים כבדים לשורה ארוכה של גורמים.

להבדיל מארבעת פרקיו הראשונים של הספר, אשר עוסקים בעיקר ביחסים שבין עורך הדין ולקוחו, מוקדש הפרק החמישי לתביעות של רשלנות מקצועית שמגישים צדדים שלישיים נגד עורך הדין. תחום הרשלנות המקצועית עבר מהפכה במספר ההליכים המשפטיים המתנהלים לא רק בין עורך הדין לבין הלקוח הישיר שלו, אלא גם בין צדדים שלישיים לבין עורך הדין. פסקי דין במספר גדל והולך ניתנים נגד עורכי דין בשל התרשלותם כלפי מי שכלל אינו לקוח שלהם. לעיתים, יכול הצד השלישי להיות הצד שכנגד בעסקה, נהנה של צוואה, בנק שנתן הלוואה, ועוד רבים אחרים. איש מהם מעולם לא נתן ייפויי כוח לעורך הדין שייצג אותו, ובכל זאת הם נחשבים בגדר תובעים לגיטימיים בשדה האחריות המקצועית של עורכי הדין. עורך הדין נמצא כלוא בצבת של נאמנויות ואחריות. רוצה לומר, גם עורך הדין אשר פעל באופן מקצועי ללא רבב מול לקוחו עלול למצוא עצמו חב ברשלנות מקצועית כלפי צד שלישי, זר להתקשרות שבין עורך הדין לבין הלקוח.

הפרק השישי עוסק ביחסים שבין עורך הדין לבין חברת הביטוח המבטחת אותו בביטוח אחריות מקצועית. פרק זה שונה מהפרקים הקודמים של הספר העוסקים כולם בתביעה נגד עורך הדין. בעוד שהפרק השישי והאחרון של הספר עוסק בתביעה של עורך הדין נגד חברת הביטוח המבקשת להסיר מעליו את הכיסוי הביטוחי. השאלות מהן החובות של עורך הדין למבטחת שביטחה אותו בביטוח אחריות

מקצועית ובאלו מקרים עלולה חברת הביטוח להתנער מחובתה לשאת בתשלום הפיצוי, הן מעיקריו של הפרק השישי של הספר.

\* \* \*

ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין היא אכסניה מושלמת להוצאת ספר זה. לא יכולתי למצוא בית חם ותומך יותר. ההוצאה לאור בכלל, ועו"ד גלית ענתר-לרון, העורכת הראשית, בפרט, עזרו וסייעו ללא לאות בהוצאת הספר לאור. בכלל זה אני מבקש להודות לרביב שלו מדפוס "אלף עד תו", על עבודתו המקצועית בהכנת הספר לדפוס.

עו"ד **ליאת פאתאי** האחראית על תחום ביטוח האחריות המקצועית של עורכי הדין בחברת "מגדל" שימשה לי מורה נבוכים בעולם הביטוח והדריכה אותי בין הוראות פוליסת הביטוח השונות.

עובדי משרדי, עו"ד אפרת לישינקר, פבל ייצקוב וחן פרג סייעו בידי במטלות שונות הכרוכות בהוצאת הספר לאור.

אין לי מספיק מילות תודה להביע את הערכתי הרבה לעורכת של הספר, עו"ד **טובה אולשטיין** אשר, מלבד הערות יקרות מפז, הובילה אותי יד ביד במסע המטלטל והמפרך של הוצאת הספר לאור.

הוריי, יפה ומקס, רעייתי עדי, ובנותיי נועה, שירה ויעל, תמכו בי החל משלב הרעיון הראשון ועד לשלבים הסופיים של הכתיבה – תודתי ואהבתי אליהם היא אין סופית.